

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı
07 Ağustos 2023

Tarih :
Sayı : 68

10/186

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yerel televizyon kanalları ile yerel gazetelerin sorunlarının araştırılması, sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince ekte sunulan gerekçe çerçevesinde Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Av. Aliye Coşar
Antalya Mv.

Kadir Durmaz
Tokat Mv.

Cevdet AKAY
Karabük Milletvekili

Ahmet ÖNAL
Kırıkkale Mv.

Hacı Mehmet Hacıoğlu
Mv.

Nurhayat Altınay Kayıran
Bursa Mv.

Deniz YAKUZYILMAZ

Cengiz Uzun
Mv.

Ediz Ün
Edirne Mv.

Veddi Bönüzoğlu
Kırıkkale Mv.

Yılmaz Eme
İstanbul Mv.

Gamze TAŞCI
Antalya Mv.

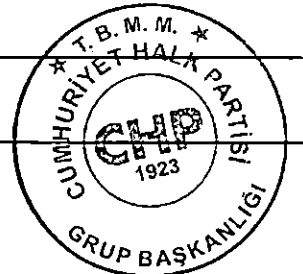
Serkan Sarı
Balıkesir Mv.

Aliye Coşar
Antalya Mv.

68... Sayılı Meclis Araştırması Önerisinin İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Deniz Demirel	Ankara İlg.	Deniz Demirel
Ercim Karakoç	Aydın Mu.	Ercim Karakoç
Elvan İLKGEZME	Giresun Mu.	Elvan İLKGEZME
Veli AĞABABA	Malatya Mu.	Veli AĞABABA
A.Vehbi Bahırhoğlu	Manisa mu.	A.Vehbi Bahırhoğlu
Tekin Bingöl	Ankara MU	Tekin Bingöl
Devlet Tokun	Ordu mu.	Devlet Tokun

GEREKÇE

Yerel yayın kuruluşları, belirli bir bölgede yayınlanan, yerel unsurları ve sorunları ortaya çıkaran, yaptığı haber ve yorumlarla sorunlara yerel yöneticilerin dikkatini çeken, yöre halkı ile yerel yönetimler arasında köprü görevi yapmanın yanında bireye "yaşanan yer" düşüncesini kazandıran, halkı yerel konularda bilgilendiren, yerel kamuoyu oluşturan, katılımcı demokrasinin gelişmesine katkı sağlayan, kitle iletişim araçları diye tanımlanabilir.

Yerel basın, aynı zamanda demokratik süreçlerin ilk basamağı olan yerel yönetimlerin denetlenmesinde öncü sorumluluğa sahiptir. Dolayısıyla yerel basın, demokratik toplumlarda vazgeçilmez konumda bulunmaktadır

Türkiye’de yerel basının sorunları, yaygın basının sorunlarına birçok yönden benzerlik göstermekle birlikte, ekonomik, teknolojik ve personel noktasında yaşanan bu sorunlar yerel basına özgü bazı karakteristik unsurlar taşır.

Osmanlı coğrafyasında ilk yerel gazeteler 19. yüzyılın ortalarında çıkmıştır. Vilayet matbaası adı verilen yerlerde basıldığı için vilayet gazeteleri adını alan bu ilk yerel gazetelerin bir bölümü Millî Mücadele yıllarında ve Cumhuriyet döneminde de varlıklarını sürdürmüştür. Bu gazeteler için kurulan altyapı, yetişen basım elemanları ve gazeteciler, Türkiye’de büyük kentler dışında da bir gazetecilik kültürünün oluşmasını sağlamıştır

Anadolu basını, günümüzde demokratik sürecin etkin bir parçası olamadığı gibi, ekonomik açıdan ayakta kalmanın mücadelesini vermektedir. 1860’lardan itibaren resmî olarak çıkartılan yerel gazeteler, Meşrutiyet’in ilanından Cumhuriyet sonrası döneme kadar büyük ölçüde devlet desteğiyle ayakta kalabilmiş, 1980 sonrası ekonomide liberalleşme yerel basında güçlü örneklerin ortaya çıkmasını sağlasa da, resmî ilanlarla ayakta kalabilen gazetelerin sayısı halen oldukça fazla olduğu görülmektedir. Ekonomik darboğaz içinde olan yerel basın, 2021 yılında Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan Tasarruf Tedbirleri Genelgesi’yle tamamen yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Artan döviz kuru ve ham madde krizi yerel gazeteleri olumsuz yönde etkilemektedir. Gazetede kullanılan kâğıt, kalıp ve kimyasal boyaların ithal olması ve tedariklerinde yaşanan sıkıntılar, bunun yanında resmi ilanların alınabilmesi için çalıştırılması gereken 6 elemanın maaşları ve sigorta primleri, yerel gazetelerin yükünü artırıyor. Ayrıca tasarruf tedbirleri kapsamında resmî kurumlar tarafından alınan gazete sayılarının düşürülmesi de yerel gazetelerin yaşadığı bir başka sıkıntı olarak görülmektedir. Ayrıca ülkemizde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle yerel basına reklam verenlerin sayısında da ciddi bir düşüş yaşanmaktadır.

Gazetecilerin önemli bir kısmı kiralarını bile ödeyemez durumda iken sosyal güvenceleri olmadan çalışmaya devam ediyor. Sigortaları yatırılmayan gazeteciler, meslekleri gereği en temel hakları olan Basın Kartına sahip olamıyorlar. Mesleği gazeteci olan çoğu kişinin basın kartı bile yoktur.

Anadolu basının en temel sıkıntısı finansman sıkıntısıdır. Bu noktada devlet yerel gazeteleri ayakta tutabilmek için finansman desteği sağlaması gerekiyor. Basın ilan kurumundan aldıkları reklam gelirleri bile önemli ölçüde azalan yerel gazeteleri yeniden hayata döndürmek için çalışmalar yapılması gerekiyor. Son 5 yılda yerel gazeteler ağırlıklı olarak üzere 900’ün üzerinde gazete kapısına kilit vurmak zorunda kalmıştır. Eğer yaşanan sorun ve

sıkıntılara ivedilikle bir çözüm bulunamazsa yarı yarıya inen yerel gazete sayısı çok yakın zamanda tarihin tozlu sayfalarında yerini alacaktır.

RTÜK'ten alınan verilere göre Türkiye genelinde karasal ortamdan yayın yapan 8 bölgesel televizyon kanalı, 151'de yerel televizyon kanalı bulunmaktadır. Yerel televizyon yayını yapan kuruluşlar birçok zorluklarla karşılaşarak yayınlarını devam ettirme çabası içindedirler. 3984 Sayılı Kanun'un 8. Maddesinin 'b' kısmında RTÜK'ün görev ve yetkileri içinde "Ulusal, bölgesel ve yerel planlamalardaki kanal ve frekans bandlarının Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu eliyle kullanılan kanal ve frekans bandları dışında kalanların en az %50'sinin zaman paylaşımı ve bölgesel dengelere uygun biçimde kullanımını gözeterek kanal ve frekans bandları tahsis etmek." olduğu belirtilmektedir. Fakat yasada emredilen uygulamalar hayata geçirilememiştir.

RTÜK kanal tahsisinde bulunurken Ulusal televizyonlara fazla kanal ayırdığı için Yerel televizyonlara yeteri kadar kanal düşmemektedir. Ulusal, bölgesel ve yerel televizyonların frekans tahsisinin yapılması yine anılan yasada RTÜK'ün görevleri arasında sayılmaktadır. Fakat frekans tahsislerinin bir türlü yapılamaması özellikle yerel televizyonlar açısından büyük sorunlar oluşturmaktadır. Yerel televizyonların frekans tahsisi için ödemeleri istenen rakamlar yayıncı kuruluşların bütçelerini aşmaktadır. Bu nedenle yerel televizyonlar sıkıntı yaşamaktadır.

Yerel televizyonlar uydudan yayın yapabilmek için 1 milyon 650 bin lira karşılığında uydu yayın lisansı almaları gerekmekte, 7 bin ile 17 bin 500 dolar arasında değişen aylık uydu ücretini ödemek zorundadırlar. Bu ücretleri yerel televizyonların ödemesi mümkün değildir.

Yerel televizyonların en büyük sorunlarının başında ekonomik sorunlar gelmektedir. Yayın yaptıkları illerin ekonomik olarak çok fazla gelişmemesi, reklamın öneminin işletmeler tarafından anlaşılamaması ve reklama yapılan yatırımın pahalı bir alan olması gibi nedenlerle yerel televizyonların ana geçim kaynağını oluşturan reklam yayınları yeterli düzeye ulaşamamıştır. Bu durum da yerel televizyonların hayatini sürdürmesi açısından sıkıntılı bir durum olmaktadır. Yerel televizyonlar yaşanan bu ekonomik sorunlar nedeniyle çalışanlarına ve teknolojiye yeterli yatırımı yapamamaktadır.

Ayrıca maddi olarak sorunlar yaşamasına rağmen yerel televizyon kuruluşlarına PTT, Telekom, Meteoroloji, RTÜK gibi kurumlar gereken ücret indirimini sağlamamaktadırlar. Tüm bunlara ek olarak ödedikleri yüksek vergiler zaten bütçesi kısıtlı olan yerel televizyonları zorlamaktadır.

Yerel televizyonları ekonomik olarak zor durumda bırakan bir diğer durum da müzik yayınları konusudur. 'Özel Radyo ve Televizyon Yayın Kuruluşlarının Eğitim, Kültür, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği Programlarında Yer Vermeleri Gerekli Yayın Türleri ve Oranlarına Ait Esaslar Hakkında Yönetmelik'de belirtilen şartlar özel televizyonları zor durumda bırakmaktadır.

RTÜK'ün çıkardığı anılan yönetmelikte haftalık yayın saatlerinin %5'i kadar T.H.M, %5'i kadar da T.S.M. yayını yapma zorunluluğu getirilmiştir. Fakat 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve bu kanuna ek olarak çıkarılan 5101 Sayılı Kanunda 71 belirtilen telif ücretlerini ödeme yükümlülüğü zaten gelirleri az olan yerel televizyon kanallarını maddi olarak sıkıntıya sokmakta, hapis cezası gibi durumlarla da karşı karşıya getirmektedir.

Bu sebeplerden dolayı yerel televizyon kanalları ile yerel gazetelerin sorunlarının araştırılması, sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin tespit edilmesi sorunlarının çözümü kavuşturulması büyük önem teşkil etmektedir.

